

JENS PETER NIELSEN

Jens Peter Nielsen blev født i 1914 og boede i Malling. Erindring og billede er indsendt af Beder-Malling Egnsarkiv. Læs her erindringen i sin fulde længde.

JENS PETER NIELSEN, TIDLIGERE TEGLVÆRKSARBEJDER

Beretter om sine minder fra besættelsestiden 1940-45 i Beder-Malling området samt andre steder.

Jens Peter Nielsen blev født 4. februar 1914.

Gennem årene har han arbejdet som

- Herregårdsbørste på Gyllingnæs
- Roerenser på Sjælland
- Teglværksarbejder i Skåde i 30 år indtil værket lukkede
- Skovhugger i Fløjstrupskovene

I mange år drev han Fåreavlscentret Højlund indtil 1982.

I 2003 solgte han og hustruen Inga ejendommen på Tisetvej og flyttede til

Malling.

Jens Peter Nielsen døde den 29. januar 2013.

FORORD

Dette er en beretning, hvor tidligere teglværksarbejder Jens Peter Nielsen i et interview med Marie Louise Marschall, foretaget 14. marts 1995, fortæller lidt om Danmarks besættelse 1940-45, så vidt han erindrer. Han arbejdede på teglværket i en menneskealder og bor her i 2004 i en andelsbolig i Malling cirka 90 år.

Det var ikke de store ting, der skete i Beder-Malling, under krigen, men selve besættelsesdagen står ganske klart og tydeligt for ham, som man kan læse mere om i de følgende afsnit. Hans samleverske, Inga, som er nogle år yngre, har i et lille kapitel fortalt om sine minder fra den mørke tid, skønt hun kun var en lille pige. Hun boede i Aarhus på det tidspunkt; på Frederiksbjerg – er ægte Aarhusianer, og i storbyen skete der lidt mere.

9. APRIL 1940

På selve dagen arbejdede jeg på en meget stor gård på Sjælland, som hed Torngården. Den lå tæt på Korsør. Jeg blev vækket den årle morgenstund af en anden karl, som råbte, der er tyskere på gårdspladsen. Vi skal alle stille dernede. Lidt søvngig stod man op og troede at det bare var noget pjat. Jeg gik ned og der stod godt nok et par i tyske uniformer. Lidt efter blev vi alle samlet og under bevogtning fik vi lov at gå ind og få morgenmad. Der stod tysk vagt ved dørene og vi fik besked om, at vi ikke måtte fjerne os fra området. Vi var blevet besat. Tyskerne havde landsat fire krigsskibe ved Korsør havn med et utal af soldater. Så der var et stort spektakel. Vi blev allernådigst sluppet fri om eftermiddagen, dog havde man fået lov at malke de cirka 180 køer, vi havde i staldene. Vi skulle bære armbind, men det gad vi ikke, så vi slap. Så var det bare med at gå i gang med mørklægningen af alle vinduer. Selvfølgelig var vi nede og kigge ved havnen, hvor mange køretøjer var sat i land, og de fyldte benzin på, så det stod over alle kanter, så en tændstik ville have futtet det hele af. Hele havneområdet var lukket og indhegnet. Næste nat skulle vi have 5000 soldater indkvarteret. Jeg siger 5000. Det var et fantastisk skue, det var værre end sardiner i olie. De havde små poser, som de fyldte med halm og så var bare det bare om at finde

sig et godt sted. Vi havde dem alle 5000 indkvarteret i tre dage.

Der blev sat tre store feltkøkkener op i gården, hvor de i deres blikdåser kunne hente den daglige madforsyning. Senere drog de til Slagelse, og kun cirka 100 blev tilbage for at passe deres medbragte heste. Vi bød en af dem ind til vores morgenbord, han snakkede noget plattysk, som en af karlene fra Sønderjylland kunne forstå. De havde masser af penge. Han smed en 500 mark seddel på bordet til os, skønt vi nægtede at modtage dem, sagde han at vi skulle. "Jeg skal snart til Norge". Senere på ugen gik et af skibene til Norge. Jeg var traktorfører på gården, det var jo ikke alle der havde traktor på den tid. Det kunne jeg godt lide. Jeg gravede grøfter og drænedede, idet noget af arealerne var store engområder. Jeg kan huske, at tyskerne holdt øvelser ude på disse områder, hvor der var en stor sø, som var isbelagt. De arme menige forsøgte at krybe udenom, men så skød officererne med skarpe skud hen over hovedet på dem, så slog de hul på isen og kravlede igennem. Stakkels fyre. Der var en del tumult, og efter hvad vi fik fortalt, var der flere der begik selvmord. Stakkels mennesker.

TILBAGE TIL JYLLAND

Jeg er jo født i Jylland og i 1943 vendte jeg tilbage til hovedlandet. Jeg skulle hjælpe mine svigerforældre med deres gård, men det gik slet ikke. Vi kom op at skændes, og fik jeg arbejde på teglværket i Skåde, Emiliehøj, hvor jeg arbejdede i masser af år. Vi flyttede derfor til Fulden. Vi havde store lerovne, så når frosten satte ind, blev vi fyret. Sådan var det bare. Så arbejdede jeg i skoven i disse perioder, det var ikke så dårligt. Selve krigen havde vi ikke på tæt hold herude. Vi så nogle tyske soldater i ny og næ. Jeg kan huske at vi havde været på æbleskrud i Beder, da en tysk motorcykel passerede. En af knægtede kastede et skrog efter dem, de vendte om og skød hen over os flygtende. Malling havde jo en lyttepost, men nogle kontroverser husker jeg ikke. Jeg cyklede på arbejde hver dag, jeg havde ingen dæk og kørte på de rene fælge helt til teglværket. De kunne stille deres ur efter mig, sagde de i Beder, for det kunne jo høres, når jeg passerede. Jeg havde en motorcykel, hvor jeg solgte de to dæk og fik fire nye dæk til min cykel. Hvis man havde været i Aarhus skulle man have passerseddel, som skulle fornyes hver måned for at komme hjem. Mine forældre boede på Bredgade, der hvor DK-benzin har værksted. Der lå deres lille bindingsværkshus, som køberen, den nuværende ejers far Knud, købte og rev

ned. Vi byggede selv hus i 1946 på Kirkebakken i Beder, hvor vi boede i næsten 10 år.

Medens vi arbejdede i skoven, havde tyskerne ofte øvelser i terrænet, de tog overhovedet ikke hensyn til os, men de skød kun med løst krudt. Da de bombede universitetet arbejdede jeg ude i Holme Bjerge sammen med en makker, hvor vi havde nogle aflæsninger. Vi hørte godt nok noget motorlarm. Det er nok en af brumbasserne sagde min makker. Da vi kiggede op, så vi flere bølger af bombemaskiner med de rigtige mærker. Så lød luftalarmen, vi behøves vel ikke at rette op, fordi de bomber, sagde makkeren. På teglværket skulle vi altid gå i beskyttelsesrum, det forlangte de. 4. maj boede vi stadig i Fulden, det var et skønt vejr med grønne enge, jeg gik og puslede i vores lille køkken, mens jeg hørte BBC, da budskabet som man nu har hørt hundredvis af gange gå gennem æteren. Jeg råbte ud af vinduet ned til tækkemanden, som arbejdede nede i gården. Vi er befriet, han troede det ikke, men dukkede dog snart op for at høre det nok en gang. Alle disse her frihedskæmpere, som dukkede op de næste par dage, havde jeg aldrig bemærket herude på landet. Vidste at der foregik sabotager rundt i landet, men ikke på tæt hold. Vi kom snart igen ind i det daglige gænge, men det var en møjsom tid.

KONTROLLØR

Beder Gymnastikforening holdt tit baller på Klondyke, senere kaldt Kystkroen og nu et sommerhusområde. De manglede kontrollører, da dem fra Aarhus ikke ville tage herud. De overtalte mig til at tage jobbet. Det gav otte kroner – lig en dagløn dengang. Ballerne foregik fra klokken 4 om eftermiddagen til klokken 10 aften, så man kunne også få sin nattesøvn. Man skulle holde ro og orden, og kontrollere om de havde medlemskort og billetter. I starten måtte jeg afvise et par stykker, men pludselig kom en flok fra Malling. De ville ind, kun hvis I har billetter, sagde jeg. De var højtråbende, især en gut de kaldte Gnisten, hans far havde en elforretning på Bredgade i Malling. Kan du ikke se dette her bind, skreg han, det var det armbind frihedskæmperne bar, så det har været efter 5. maj. Jeg vil se billetter sagde jeg, det er mit job. Han kaldte mig nazist med mere. Så blev jeg knotten over denne frække knægt. Om de kom ind husker jeg ikke. Så lukkede værten den ene fløjdør, så klarer du resten med kroppen sagde han. Der var meget ofte øretæver i luften, når folkene fra de store gårde mødte

op i hobevis både drenge og piger. Men otte kroner var dog en god skilling at tjene. Snart derefter overtog kontrollørerne fra Aarhus tjansen.

INGA FORTÆLLER

Jeg er født på Frederiksbjerg i Aarhus, og jeg erindrer et par episoder fra den mørke tid under besættelsen. Jeg var kun en lille pige, men visse ting husker jeg tydeligt. Havnekatastrofen juli 1944, hvor et skib med ammunition røg i luften. Min far arbejdede som smed i Dynkarken, der hvor Hotel Atlantic nu ligger. Hele fabrikken røg i luften. Kun et mirakel reddede ham. Jeg løb på rulleskøjter den dag – pludselig gyngede det hele og så kom braget. Vi var nysgerrige og gik ned ad Frederiks Allé, hvor vi mødte en kvinde, som løb skrigende rundt, hun havde sprængt sine trommehinder. Vi tog hurtigt hjem. Befrielsesaftenen 4. maj står stadig som et dejligt minde, hvor gaderne i løbet af nul komma fem var fyldt med glade mennesker. Min mor og hendes veninde syede dannebrogflag hele natten, hvor de fik stof fra ved jeg ikke, men næste dag vajede hendes flag overalt i gaden. Det var jo in i disse dage at gå med en tophue i de engelske farver. Sådanne havde enhver dreng eller pige. De blev forbudt, men nu kom de frem igen og prydede gadebilledet. Vi var som mange andre nysgerrige og gik en tur rundt, men da vi kom til banelegemet ved Frederiksbro lød der skyderi mange steder. Det var danske overløbere, som ikke ville overgive sig. Der blev dræbt flere på begge sider. Så vi kom hurtigt hjem igen. Flere blev interneret den 5. maj, men blev for hovedparten frigivet senere på dagen, der var megen kaos.